

INHOUD

Inleiding. Een gebied met beloften	9
I EEUWEN VAN EXPLOSIEVE GROEI, 1100-1290	23
1 De greep op het land	24
<i>De schepping van een cultuurlandschap</i>	24
<i>De grote ontginning</i>	29
<i>Noodgedwongen solidariteit en ondernemerschap</i>	31
<i>Mens en natuur</i>	39
2 Burgers stellen eisen	44
<i>Een graaf wordt vermoord</i>	44
<i>Een betwiste opvolging</i>	50
<i>Vrede en vrijheid voor de burgers</i>	56
<i>Marktvrede</i>	62
<i>Het volk kiest zijn vorst</i>	66
3 Groeiende steden, nieuwe steden	73
<i>Het verschijnsel stad</i>	73
<i>Een stad, een recht</i>	79
<i>Commercialisering en urbanisatie</i>	84
<i>Een eeuw van stadsstichtingen</i>	90
4 De exporteconomie van het Zuiden	98
<i>De agrarische wortels</i>	98
<i>Textielproductie</i>	104
<i>Een transcontinentaal handelssysteem</i>	107
<i>Handelaars organiseren zich</i>	112
<i>Atrecht, centrum van handelskapitalisme</i>	118
5 De machten in de samenleving	124
<i>Voorsprong, overwicht en indamming van Vlaanderen</i>	124
<i>Vorsten verzinnen</i>	133
<i>Weerbarstige Friezen</i>	138

	<i>Holland neemt het voortouw</i>	142
	<i>Vorstendommen komen op de kaart</i>	145
	<i>Kritiek op de feodale orde</i>	152
6	Hoofse en urbane cultuur	161
	<i>Doorbraak van de volkstalen</i>	161
	<i>Besturen in het Nederlands</i>	168
	<i>Geestelijke vernieuwing</i>	175
	<i>Monumentale merktekens</i>	185
7	Drie eeuwen van groei	195
II	HET GEBROKEN ELAN, 1290-1430	199
1	Einde aan de groei	199
	<i>De ontginningen stagneren</i>	200
	<i>Blokkades in de internationale handel</i>	205
	<i>Sociale en politieke spanningen</i>	209
	<i>Honger, opstand en oorlog</i>	213
	<i>Pest</i>	222
2	Economische omschakeling	230
	<i>Monetaire eenmaking</i>	230
	<i>Dynamiek van de textielnijverheid</i>	236
	<i>Brugge wordt de metropool</i>	249
	<i>Twee werelden ontmoeten elkaar</i>	258
	<i>De internationale geldmarkt</i>	263
	<i>Lombarden</i>	270
	<i>De binnenwateren</i>	275
	<i>Holland steekt van wal</i>	282
	<i>Interregionale dynamiek</i>	293
3	Sociale beroering en politieke machtsvorming	295
	<i>Dynastieke berekeningen</i>	295
	<i>Constitutionele of absolute monarchie?</i>	301
	<i>Schokgolven door de gewesten</i>	309
	<i>De sociaal-politieke revolutie</i>	316
	<i>Boerenopstand</i>	323
	<i>Kwetsbare eenheden</i>	329
	<i>Meegesleept in de Honderdjarige Oorlog</i>	337
	<i>Brabant als de constitutionele bakermat</i>	346
	<i>Partijstrijd</i>	360
	<i>Zoeken naar een machtsbalans</i>	367

	<i>De machtsdriehoek</i>	372
	<i>De intrede van Beieren en Bourgondië</i>	380
	<i>De grote vereniging</i>	391
4	Welzijn van geest en lichaam	408
	<i>Geestelijk voedsel voor iedereen</i>	408
	<i>Symboliek en realisme in beeldtaal</i>	419
	<i>Bruisende literaire verbeelding</i>	435
5	Nieuwe zwaartepunten	445
III	HET KERNGEBIED VAN NOORDWEST-EUROPA, 1430-1560	449
1	Staatsmacht krijgt het primaat, 1430-1492	449
	<i>Vrede aan de grenzen</i>	450
	<i>Een lichte bovenbouw</i>	456
	<i>Professionalisering van bestuur en rechtspraak</i>	461
	<i>Patronage en cliëntelisme</i>	466
	<i>De oprukkende staatsmacht</i>	472
	<i>Lokaal verzet wordt voortaan gebroken</i>	480
	<i>Grenzen aan de staatsmacht</i>	495
	<i>De persoonlijkheid van Karel de Stoute</i>	498
	<i>Het overwicht van de externe oorlog</i>	502
	<i>De staatsmacht slaat door</i>	511
	<i>Opstand en crisis</i>	520
2	Van Brugge naar Antwerpen	532
	<i>De openbare financiën</i>	533
	<i>Bevolking en belasting</i>	540
	<i>Brugge, de metropool van het Westen</i>	545
	<i>Hoogconjunctuur en levensstandaard</i>	556
	<i>Diversificatie van de productie</i>	565
	<i>Antwerpen, de metropool</i>	574
	<i>Groei en welvaart: voor wie?</i>	583
3	De Lage Landen als onderdeel van een wereldrijk, 1492-1560	587
	<i>Binnenlandse vrede en externe expansie</i>	587
	<i>Hervorming vóór de Hervorming</i>	595
	<i>Heerser over harten en geesten?</i>	597
	<i>Opstandige steden</i>	605
	<i>Het failliet van de openbare financiën</i>	612
	<i>De Bourgondische nalatenschap</i>	619

4 Verbeelding van de macht	625
<i>Gesprek tussen twee culturen</i>	633
<i>Stedelijke centra van cultuurproductie</i>	636
<i>De hofcultuur</i>	645
Slot. Naar de open zee	649
Noten	659
Bibliografie	709
Namenregister	727
Plaatsenregister	739